

Ріпка М.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна
Науковий керівник: Галабурда Н.А., к.ю.н., доцент

**ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 255¹
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ «ВСТАНОВЛЕННЯ АБО
ПОШИРЕННЯ ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ»**

Встановлення або поширення злочинного впливу – тяжкий або особливо тяжкий злочин, безпосереднім об'єктом якого є громадська безпека від злочинного впливу та поширення злочинної діяльності. Згадане діяння було криміналізовано з метою протидії організованій злочинності на території України та зменшенню впливу еліти кримінального світу, але в дійсності така норма може ускладнити життя правоохоронним органам.

Метою роботи є дослідження об'єктивних ознак кримінального правопорушення, передбаченого статтею 255¹ КК України [1], розкриття позитивних та негативних аспектів законодавчого закріплення цього злочину, а також аналіз правозастосовчої діяльності для виявлення проблематики кваліфікації. Для досягнення зазначеної мети використані формально-логічний та спеціальний методи наукового пізнання, а також системного аналізу.

Законодавець у примітці до ст. 255 КК запропонував п'ять способів вчинення досліджуваного кримінального правопорушення, які є одним із найважливіших елементів об'єктивної сторони його складу, в процесі аналізу кожної, було виявлено ряд помилок, неприпустимих для кримінального закону.

Під сприянням можливо розуміти безліч дій, наприклад навчання злочинній діяльності (кишенькові крадіжки), але тоді такі дії слід кваліфікувати за відповідними статтями Загальної та Особливої частини КК. Сприяння злочинній діяльності – це в першу чергу діяння, які здатні позитивно впливати на неї, тож звичайні ситуації можуть створити об'єктивну сторону цього злочину (підвищення цін на продукти, відкрита квартира, низька заробітна плата, навіть віктимна поведінка жертви може розцінюватися як сприяння), що може стати засобом репресій при першому бажанні.

Спонування злочинній діяльності, слід характеризувати, як вплив на свідомість людини з метою втягнення її у таку діяльність. Тобто його задачею є розвиток криміналітету, формування особи злочинця, за умови

власної ініціативи людей і не може охоплюватися примусом. Найбільш вдалою ілюстрацією буде схилення молоді до протиправних дій, спираючись на «романтику» злочинного життя та легкі гроші, наприклад через соціальні мережі чи у дворі.

Координація є способом встановлення або поширення злочинного впливу, який є практично тотожним керівництву злочинною організацією чи спільнотою осіб, то вже може мати місце керівництво злочинною організацією (ст. 28 КК). В ході роботи було доведено, що розмежування цих правопорушень можливе лише за кількістю співучасників, коли хтось координує діяльність більше п'яти осіб. Зазначимо, що ані Кримінальний кодекс, ані судова практика ніяк не диференціює поняття «керівництво» та «координація», а така неточність може створити низку проблем при кваліфікації.

Здійснення організації чи безпосереднього розподілу коштів, майна, активів (чи доходів від них) спрямованих на забезпечення вчинення злочинних дій, в першу чергу має на увазі виділення відсотку «прибутку» злочинців у «общак» – бюджет кримінального світу. Якщо особа здійснює розподіл коштів, то закономірно, що якщо вона сама не є організатором, «керівництво» повірило її у фінансові справи і вона посідає певне місце в чіткому ієрархічному об'єднанні, забезпечуючи його функціонування, що утворює ознаки ч. 2 ст. 255 КК України, відповідно до ч. 4 ст. 28 КК.

Серед об'єктивних ознак, особливу роль відіграють місце та час поширення злочинного впливу. Санкція за цей злочин, вчинений в установах виконання покарань значно суворіша, аніж в звичайному суспільстві, адже люди, що раніше вже порушували закон, більш схильні піддаватися злочинному впливу.

Це правопорушення носить триваючий характер, бо воно може вчинятися протягом тривалого часу на стадії закінченого злочину і навіть після ув'язнення, тому законодавець передбачаючи такий варіант, вжив необхідних заходів, закріпивши у законодавстві, що чоловіки, засуджені за вчинення злочину, передбаченого ст. 255¹ відбувають покарання у виправних колоніях з максимальним рівнем безпеки у приміщеннях камерного типу [2], що є дійсно однією з небагатьох позитивних сторін цієї норми.

Проведене вивчення судових рішень з практичної точки зору, дало змогу дійти висновку, що в процесі правозастосовчої діяльності розмежування за об'єктивними ознаками складів кримінальних правопорушень, передбачених ст. 255¹ та іншими нормами КК, видається геть непростим завданням, а в деяких випадках і неможливим для виконання, в силу прогалин у законодавстві (зіткнення складу ст. 255¹ зі складом ст. 255, 255² КК чи ст. 28 КК тощо). Це значно ускладнює діяльність сторони обвинувачення у доведенні вини, а у найгіршому

випадку наслідком цього може бути засудження невинної особи за тяжкий злочин.

У висновку слід зазначити, що існування подібної норми є виправданим, адже проблема є нагальною для нашої держави. Водночас, законодавець геть безвідповідально поставився до юридичного закріплення ст. 255¹, у вигляді численних неточностей та необґрунтованої конкуренції з іншими нормами, що майже унеможлиблює її практичне застосування. Також, на нашу думку, фрази на кшталт «будь-які дії особи», «здійснює інший вплив», «іншим особистим якостям чи можливостям» взагалі не повинні використовуватись у Кримінальному кодексі України.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 23.08.2021 № 1292-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 03.07.2020 № 720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>

УДК 343.851(043.2)

Рубанов О.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Сисоєва В.П., к.ю.н.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Головною ознакою кіберзлочинності є її глобальна розповсюдженість. Сьогодні кібератаки можуть зупиняти діяльність не тільки окремих об'єктів господарської діяльності, але й державних органів, таким чином жодна країна світу не може бути повністю захищеною від кіберзлочинів. Часто джерелом ймовірної кіберзагрози є не хакер або об'єднання хакерів, але й окремі терористичні, злочинні угруповання, підрозділи спеціальних служб різних держав тощо.

З прийняттям Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» було вкрай необхідним, вироблення єдиного понятійного апарату, як першого кроку на шляху до правової боротьби з кіберзлочинністю. Але до визначення поняття кіберпростір, кіберзлочин, кіберзлочинності і кібербезпеки потрібно підходити ретельно не тільки тому, що в результаті неправильної законодавчого формулювання можна знівелювати всю раніше проведenu роботу, але й у зв'язку з ймовірною неможливістю застосувати норму на практиці. Враховуючи відмінні